

יידישער

פעסטער ללאיד

ציטונג פֿיר

האנדעל, אינדוסטריע, געווערבע אונד יידישע געזאממט-אינטערעססען.

Eigentümer und Redakteur: Julius Dessauer.

ערישניג יעדען מאָנאט אונד דאָנערסטאג אונד קאָסטע 6 ר. אָפּטעררייך-אונגאַרן זאמט צושטעללונג אינס הויז פֿערטעלאָהרין 2... 2. 4... 4. האלביאָהרין 4... 4. פֿירס אױסלאַנד נאַנציאָהרין 9 נולדען אָ. ה. האלביאָהרין 4 50 קר. פֿערטעל. 2 25 " דױ אױגעלעגט נומער קאָסטע 10 קר. פֿראַנצױזישע נומער ווערדען אױף פֿערלאַנגען גראַטױס צוגעקערט.

רעדאַקטאָר: פעסט קאָנינסטאַנט נומ 2 (באַראַן 6. אַרזישע הויז) וואָרן ברױע 6 אונד געלדענע דונגען צו אַרדעסרען זינען א נאָנצ צען (בעקאַנטמאַכונגען) אללע ארױס ווערדען מיט 10 קר. מער צױלע בערעכענען. מאַן טראָגטערױס אױף דען „יידישען פעסטער ללאיד“ לױס אָנזעך אַרדעסען מיטפֿעלעס קאַרדעסאַפּען דענקאַרטיע אונד פּאַסט אַנוויױזונג יעדען בעליען בינען טאַג.

Buda-Pest. (Nr. 19.)

פעסט, יום ה' כ"ד ניסן תרל"ה.

Donnerstag 29. April 1875.

פאליטישע איבערזיכט.

אלס רעהאבעאס (רחבעם) דען טהראן זינער פאטער בעטימטען קאם יעראבעאס (רחבעם) דער זאמט פיליען מיטברענגן איר. פאר דער האר טען רעניעוונג פאלאמאנס נאך עינטען געליבטען מען וואר ויעדער אינס לאנד אינע האפטען נון דערזעלבע וועדע אירן מילדערעס רעניעמט פיהרען אלס זיין פאטער האך דער נייע קאני אנטווארטעט: ווען מין פאטער איך מיט פייטישען געזיכטע האט יעדע איר איך מיט שקארפאנען ציכטיגען (ביטע נישט צו ערשיקען קען) וויר אוללען דאמיט נור צו געשיכטע דער דייכטמאל איבעראויס שטרענגען ערקלארונג קאן לאמאנן טיטאס" אים אבערדענעטענווען ער אינערן דאס איז געווען אינע אינטערעסאנטע ערשיינונג - ערצאחלט דער אונג ללאיד - דעזע איסערזינג דעם נייען מיטטערס דעם אינערן וואר אבער נישט גענוי דא אנטווארטען געזיכטע אלס פילעסעהר גענען דא - קאטיטאט יא קאלאמאנן טיטאס וויל דאמיט מיט שקארפאנען ציכטיגען ווא נאך ווילום סאטאר" נור מיט פייטען געשריבען מאן האט איר בייא דער יואלד שטאטענענענען פיינעשאלטען ערקלארונג צווישן דער איינערס טען לינקען אונד דעם געווענען לינקען ענטווס וך פאן דער טרייע איבערזינגע פערטשעט דאס נאכער נונ מקהר עבענזא ויא פארדעס דא קאטענענאסטען דך מיט אינאנדע איר פאטער העטענען מקהר אלס ען דען הארען לינגען מאן גלייכע וך שאן זוכען מיט דער רעניעוונג פארטאט" איר איינע פער איינע טען איר איינע ליכע פארטאט בערטישען צו קאנען וואו איר אים אללען טהילען דעם אלדעס ויא וויר אטערס מיטענענען האבען פיינע ציכטיגע אינע ערשטע אלס געראדע וויר דא אינאבע אינע מיטברענגען דער דע אר טע פארטאט איר אונגעלענעהוויט אינער בעשערדע דעם העוועשער קאטיטאט גענען דען געווענען מיטטער דעם אינערן פארבראכטע קאלאמאנן טיטאס עס וואר דער מיט דעם לינקען ענטווס" שטימטע וויר פאנען נון ווא בליכטע דא אינע ווא דא פער אינענע דען העווענענענע אים קערנענע אללער פארטאטענען ווא דא ליבעראלע פאר טהיטא -

גרונד אין דער אויסדעהנונג פאן 800 קוואדראט קלאסטערן געשענקט האט.

דא ליבעראלע (רעניעוונגס) פארטיא העלט געטען אינע זינגען אב, בייא העלבער דער קאן מיטקאטאנס מיטטער "עלש" איבער דאס אונ גארשע איינע נבא און ווערען מיט טהילען בעזאנדערס האב ער הערפאר דא פאר דערויג דער אויגענאבען וועלכע בערטיש גינגען מילאנען איבערשטינגען נישט געארדעט אים דאס דא רעניעוונג אינען טהיל דעזע אונגעלענעהוויט איר איינע פערטאטענענען איבערנעמען מאנע וואס דא דריי געזעלשאפטען נאכער דא נאך אסטאבאן אינאנטישלישען אונד דער קאטיטא ארעבערדענען באהן אבערלאנגט אים דא זוכען שאן אין רינגען געבראכט דעזע פארלאנגען וואו דער פערטאט מיט דער נאךדאסבאן געזעלשאפט אינענען פאן דער זינגען איינע טיטאס אינענאסטאן.

שליעסליך ערקלארטע דער קאטיטאמאנס מיטטער איר דא אנטווארטען יא ווען יסודים דאס דא פארברייטען פיר דא שוראניטראקער באהן פערטיג זינד אונד פעהראנדעלען ווערדען קאנען. היינטיק ווארדען בערזינגענע אונד דעס אים דען קאטיטאט ארעבער אונד קאקאבער פער לעזען אונד מיט פריידיקען ענטווענען גענאסטען.

איר פאס יא אונד ערנענען קאם אין דער לעצטען ריכטאנטענענע דער פראכע טאדאר אים טיטען הערבער צום דער פארטאט רינארט (געזעצאכטינגס) 286 אינער ווארנאל מיטן פריינג אונד בעשערעכונג אינטענאנען ווער דען ווארע בעריכטעשטאטער אדא ש' ער ווערעטען היינט נישט נור נאך ווענען וועלכע גלייכע דאס מאן דען וואבער הוך פער באטע אב פאפטען שאן אינע געזעצאכטינגען 16 רינארט 1846 ווארדען אינטענאנען דאס אין גע שאפטאכען קין וואבער עקסיסטרט - דעמאך ויא עס אנטווארטע דען פארטאט דער יסטיקאט צו בעשערעכונג אנטווענען אבער פארטאט ווארדען אונדענען אקעפטירט.

אבער דאס איינע טהומס רעכט דער שרייטעטעלער אינע קינסט ליכער בעאנטראנטע אדאם לאזאר דא רעניעוונג ויא אנטווענען אינע ארדונג אונד בע וואנערע רענלינג צום שיטע דעם אינענענענע רעכטעס צווישען שריפטשטעללעך (איטאר) אונד דעם ביבהאנדלעך (פערלענע) הערזעשטעללעך נאכ דעם היינטיק קלאנגען פארקאסטען אונד אטש געוואלטיגע אונדעכט פערטישע ווארדען.

האנדעלסמיטטער באראן שימאני אנטווארטעט עס מיט עהעבאלדינגס דאסר געווארנט ווערדען דאס דע שריפטשטעללעך (פערטאסטער) פיר זינע גיטטע אריבש (וועקע בראשירע א' גול) געברעהענע בעלאהנט ווערדע דאמיט ער נישט ויא ביזהער פאן דען עוועלענען לוינע דעם ריכטערס אבאנאנע ויא זאנערן נאך פערשטענענער

פראדענען שריפטליך איבערריכט ווערדען - יא זעט טאדאר אים בראכטע איינע גע ווענענעווארף אין אנטעלענעהוויט דעם רינארט דאס ערס אין אונד צוואר זאלל דעזעפאלגע דאס געווען איבער דא אבשטעלע דעם יאנע בערענענענען אינער קראפט טרעטען אונד דער געזעצליכע צינס פאס איר זוכעס פערזענען פערטעטעלען אונד ווערדען דעזע נע ווענענעווארף ווירד געדיקקט אונד פערטעלעט ווערדען - דאס לאזאר איבערריכטע אינען געזעצענעווארף איבער דא פערבעסערונג אונד פערטאטענען איינער צווישן פראנעס ארדונג - פערטעטעלען אונד איבערריכטע דען בעריכט דער פערטאטענען פאנע אונד איינעבאן קאטיטאט ויא איר איבער דא אסטאבאן אונגעלענעהוויט ווירד אים הוקק ערשינען אונד פערטעלעט ווערדען -

אין מיניסטער אדאס האט זאכען שטאטענענענען אין וועלכעס צוויא דער לאנדעס פערטענענענענענע אונגעבאכטע געזעצע ענטווענען איבער דא ערליכטע ערונג דער מילטאר אינקווארטירונגס לאסט אונד איבער דא מילטארטאקען בעראשען ווערדען - עבענזא ווארדען איבער דא אבשטעלע נונ דער פראנעס אונד פערטעטעלען אונד פערטאטענען אונד בערטישע ווערדען דרשטע וויל דאס פאנאציאיר אים נאכטען ריכטאנטע וך אנדערס אונד אנטאטע ויא ביזהער פאס 11 יאנער ביז 1 דעצעמבער פאס 1 וויר ביז וויל דעם פאלענען יארהעס היינען ווירד -

לעצטען ווארדען איבער דען האנדעלסנע ווענענעווארף מיט דער גראסטע איסערקואט קייט בעראשען מאן מאנע דארויף ועהר בעראכט זיין דאס פובליקס פאר דעם שוועדעל דער אקטא נארע אין שטיין צו געהען דאצו בעמערקטע שטימטע דאס יעדער אפטיכעשענער אין דער גענעראלפערזאמלונג אינע שטימע האבע דאך נעמאנד מקהר אלס 10 אהאלטענענע בעזינגען זאלל מאנע ער נאך זא פילע אקטישע האבען פראפעסאר "אטעה" אנטווארטעט היינען דאס דעם דא זוכע דער אקטוארע ועל בער ויא וועלכע אין אהרע אינענען גענעראל פערזאמלונג צו בעשליסען אונד הענען שטימע טע איר וואהרמאנן בייא וועסאבל שימאניס אנטאר צוויקעווענען ווארדען

דער אינטערעסמיטטער ווערדען זינען דאנן דעם קאטיטער נוסבעווענע אונד גראס אינדוסטריעלען אלבערט טאנדל דער איר דער קאטיטער מיטטע אינע שולע פיר 100 שולעליכטיגען קנדער ווער בערענענענען ער ריכטען האט אונד וועלכע ער איר אים ווענען מיטטענען זאנען ערדאלט עבענזא ווירד א פאפטען ליכער דאנן דעם אבערדענענען קאלפאדאער נוסבעווענער מאטאס אאס" דארענבראכט דער פיר דא דארט צו פראפענענען שולע אינע ווילא

הדוברים 5.20 גולד. פער צאללענעטער. מאָן גרויער 11.50 בלייער 14 נ. פער נייען אָסטער. מעטצען. האַנזאָמאָען. ס'הייט: וואַרע 2.50-3 גולד. האַנוואַוואַרע 2.30 גולד. פער 60 ווענער פּאָנר. לייגאָמאָען. 11.50 גולדען פער 150 ווענער פּאָנר צונעוואַנען.

וויקקען. 4.25-4.50 גולדען פער צאללעטער. רייבאָל: דאָפּעלטער 20 גולד. אים גראָסען 19-19.25 גולדען.

פּאָסריקא: אונגאַרישער פּראָטאָרישער 25 ביז 40 גולדען. שאַטטען 50 גולדען.

פּאָהאַרזאָמאָען. 4.50 גולד. פער נייעדער-אָסטערדישען מעטצען.

פּרייטסאָס. נייע מעטען פּאָדע 44 קר פּיעטעסענוואַרע 45 קר.

קלעזאָמאָען: איטאַליענישער דאָפּהקלעע נייע גערייטערטע וואַרע 31.50-32 גולד. אונגאַרישער לוצערנער 28-28.50 גולד. פּראָטאָרישער לוצערנער 33-39 גולד. מינדערע 33 גולדען.

צוועטשקען. באַטנישע זאָקטוואַרע נישט וואַרדען מיט 15 גולד. סערבישע צו 12.25-13 גולד. אונגאַר. וואַרדען גולד 12 גולדען פּיעקישע.

ווייניש פּרייט: האַבנאַריגע פּראָקענע וואַרע 34-33 גולד. מינדערע 23-25 גולדען.

ראָהע הירזע. 3-3.25 גולדען פער נעטאָ 82 ווענער פּאָנר.

עשסאַרזעסע: 14 גולדען.

אונשליסע: 27.50-28 גולדען.

קנאַסערדן: אונגאַרישע פּרימא וואַרע 25 גולד. פער קיבל.

צוועטשקען נוס: 12.50-13 גולדען.

וואַכס. האַנעניער וואַר דיעזע וואַכע קיינע צופּור. אונד וואַרדען פּאַס אינלאַנדע צו 83-84 גולד. פּיעטעסער קוואַליטאַט 96-97 גולד. בענעאַהאַל.

האַני: געלייטערטער 23-24 גולד. דאַלמאַט. פּינער צו 22 גולד. פּיעקישע. וואַכסאַנע פּעלש נאָני.

פּאַפּאָסע: הויזאָע 14-15. וואַרדאָע 14-15. בלייאַטיק 14-15 גולדען.

פּעללע: שטאַרקע נעטאָפּע שאַפּעללע צירקא 10000 שטיק פּערשייענע נאָטטענע פּיעקישע אונד צוואַר: דיטשיאָליע 3.40-4.20 גולדען פער פּאַר, סערבישע אונד פּיעקישע צו 130-138 גולדען.

ויענעבוינער 135-140 גולדען. באַנאָטער אונד וואַלאַכישע 142-150 גולד. אללעס פער 102 שטיק.

ש א א ל ל ע אַיך אַן דיעזער וואַכע וואַר דער אַימאַנין זעהר בעשטאַנדיק: עס וואַר: דען בלאָס צירקא 140 צענטנער. אונד צוואַר: צירקא 80 צענטנער באַטשער צו 83-85 גולדען. אונד 60 צענטנער צאָקלעאַלע צו 43-44 גולד. אַימ דעם פּלאַטענע גענאָממען.

פּאַ ב א ר י ק ס מ א ס י ג נ ע ו א ש ע נ ע ו א ל ל ע אַן וואַרדען אַן דער אַב געלייטענען וואַכע צירקא 50 צענטנער אים פּרייטע פּאַ 130-135 גולד. פּרייט אינלאַנד פּיעקישע.

ווינער: שלאַכט פּיעטעסאַרקס ביא דעם 15-טען ד. ה. היער אַבנעאַלסטענען וואַכען-מאַרקטע וואַרדען פּיעקישע 3891 אָכטען דאַם פּאַר 133 ביז 250 גולדען. 970 קיהע דאַם פּאַר 135-220 גולדען. 824 מעלקקיהע דאַם שטיק פּאַר 73-153 גולדען. ריינדעלייש פער צענטנער 25.25-26 גולדען.

פּערלאָזונגען

דער זאכסען-פּרייטען-לאָזע (פּאַרטיקעלע אונד שליס)

דען הייפּטערעסער מיט 10000 גולד. געווינט 9681 נומ' 3, 7916 נומ' 48, געווינט 2500 גולד. 3167 נומ' 44, 3340 נומ' 30, 7347 נומ' 25, 9681 נומ' 24, געווינט צו יע 500 גולד. 744 נומ' 19, 2767 נומ' 43, 2883 נומ' 22, 2883 נומ' 47, 3386 נומ' 41, 3502 נומ' 20, 4925 נומ' 14, 5076 נומ' 19, 24 אינד 33, 5792 נומ' 12, 5792 נומ' 12, 7347 נומ' 46, 7916 נומ' 2, אונד 40 געווינט צו יע 100 גולדען. דער גענענטע געווינ אַזט 8 גולדען א. ה.

לאַטטאָ-ציעהונגען פּאַס 17. אפּריל.

טעמעסוואַר:	1	32	70	82	67
ווינער:	69	40	28	11	76
גראַץ:	50	3	41	59	43

נייעסען בעלעהרונגען!

1) צום שטצע ביא וויין אַרעע הויזקעלערן פּאַר דעם איינדיגען דעם אונטערדישען זיך אַנאָממעלע דען וואַסערס פּרייטער פּאַרצויענען פּעסעלע אַיך דעם געדרעטען סובליקום מינען זייט אַרדען היער

בעסער ערשטאַכטען אונטערריכט. דאַס מיטטעל היערצו האַט יעדעמאַן אים הויזע. אונד נימט נור 2 שטונדען אַרבייט אין אַנשפּרוך. וועלכע אַנווייזונג 2 גולדען קאָסטעט.

2) זיכערעס אונד פּאַרציליקעס מיטטעל גענען יעדעס צאַהנאַביעל, וועלכעס זאָוואַהל דורך ער-קיהלונג דער צאַהנע, אַלס אַיך אין פּאַלע אנדערער אור-זאכען געשטעהען מאַן. דורך אַנווערע געבויכט-אנווייזונג פּרייטער צו ענטפּערען. עס שטיילט געלינדע יעדען שמערץ. בעוויינט יעדען מינדערע אונד בעפּעסטיגט דאַס צאַהנלייש פּרייט 1 fl. א. ה.

3) ערשטאַכטע אונד זיכערעס פּערטילונגעס מיט טעל גענען לאַטטע אונד שאַרליכע הויזפּרודע (מינע ראַטטען א. ה.) זאָ דאַס אַיך דאַ בויט דערוועלטן אין דער נאַכאַרליכע אַימגעבונג שפּילאָנע געבויכט-אנווייזונג מוס. פּרייט דער אַימגעבונג שאַפּעל זאַמט געבויכט-אנווייזונג 1 fl. דאַ דאָפּעלטע-שאַפּעל 1.50.

גענייטע אַיפּטאַנע ווערדען גענען אַנאַכע דער גענייטע אַרדעסע אונד לעטצטער פּאַס געללעסטעס בעקאַנע. אונד ביסטען וויר אום געפּאַלענע בעקאַנע מאַכונג דיעזער טיטצליכען מיטטעל אונד אַיפּטאַנע אַנווערע אַרדעסע. האַכאַנטעספּאַלל.

בערנהאַרד דאוויד עט קאַמפּ.
טרוקן בעטשע (אונגאַר.)

ווענען דער הייליגקייט דעם פּסח-פּעסטעס - דאַ אונזער בלאַטט פּאַן נור יידישען זעטצען פּערפּעריטאָט ווירד - וועלכע אַיך אַם פּסח ניכט אַרבייטען לאַס-סען דאַרף - ערשיינט דאַ נאַכטע נומער גלייך נאַך זייט - אַללען אַנווערן פּריינדען שמחת יום טוב היערצליך צורופּענער עמפּ-פּיעהלט זיך אַיף באַלדיגסטעס וועדער-זעהען (דאַ רעדאַקטאָר.)

פּעראַנטוואַרליכער רעדאַקטאָר: יהודה הלוי בדרב סהוי גביראַל דעסיער. ה' הערשענדיגער דער איבערזעטצען רשי על התורה. זאָווייט. שלחן ערוך אַיף אונד אַנערע מערה פּעסט. קאַנונסאַסע נומ' 2, 2) שטאַקן אים אַרצישען הויזע.

קור- אונד ווערטפּאַפּיערען-טאַבעללע פּאַס 10. אפּריל.

פּרובּער-טאַבעללע		פּרובּער-טאַבעללע	
fl. kr.	per	Qualitäts-Gewicht.	Zoll-Ztr.
472 25	84	4.45-4.55	4.45-4.55
320 50	85	4.60-4.70	4.60-4.70
64 50	86	4.75-4.85	4.75-4.85
53 -	87	4.80-4.90	4.80-4.90
155 -	88	4.90-5.00	4.90-5.00
8 75	89	5.00-5.10	5.00-5.10
-	84	4.60-5.65	4.60-5.65
155 50	85	4.75-4.85	4.75-4.85
53 -	86	4.90-5.00	4.90-5.00
154 25	87	5.10-5.15	5.10-5.15
3 -	88	5.10-5.20	5.10-5.20
87 50	89	5.20-5.25	5.20-5.25
27 -	84	4.50-4.60	4.50-4.60
27 -	85	4.70-4.80	4.70-4.80
27 50	86	4.85-4.90	4.85-4.90
27 -	87	4.95-5.00	4.95-5.00
21 25	88	5.05-5.15	5.05-5.15
23 25	89	5.15-5.20	5.15-5.20
13 -	84	4.60-5.65	4.60-5.65
13 25	85	4.75-4.85	4.75-4.85
15 75	86	4.90-5.00	4.90-5.00
17 25	87	5.10-5.15	5.10-5.15
16 75	88	5.10-5.20	5.10-5.20
16 25	89	5.20-5.25	5.20-5.25
54 25	84	4.50-4.60	4.50-4.60
82 -	85	4.70-4.80	4.70-4.80
81 55	86	4.85-4.90	4.85-4.90
105 -	87	4.95-5.00	4.95-5.00
86 -	88	5.10-5.15	5.10-5.15
87 50	89	5.15-5.20	5.15-5.20
87 25	84	4.60-4.70	4.60-4.70
85 -	85	4.80-4.95	4.80-4.95
115 25	86	4.95-5.00	4.95-5.00
128 75	87	5.10-5.20	5.10-5.20
54 25	88	5.20-5.25	5.20-5.25
187 50	89	5.25-5.35	5.25-5.35
98 50	84	4.50-4.60	4.50-4.60
73 -	85	4.70-4.80	4.70-4.80
242 50	86	4.85-4.90	4.85-4.90
76 -	87	4.95-5.00	4.95-5.00
23 50	88	5.10-5.15	5.10-5.15
17 50	89	5.15-5.20	5.15-5.20
72 75	84	4.60-4.70	4.60-4.70
51 50	85	4.80-4.95	4.80-4.95
203 75	86	4.95-5.00	4.95-5.00
33 -	87	5.10-5.15	5.10-5.15
109 57	88	5.15-5.20	5.15-5.20
53 -	89	5.20-5.25	5.20-5.25
95 50	84	4.50-4.60	4.50-4.60
33 -	85	4.70-4.80	4.70-4.80

